

University of Groningen

Twee benaderingen van decentralisatie, beide onjuist

Munneke, Solke

Published in:
De Gemeentestem

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2022

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Munneke, S. (2022). Twee benaderingen van decentralisatie, beide onjuist. *De Gemeentestem*, 2022(7535), 51. Artikel Gst. 2022/9.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Twee benaderingen van decentralisatie, beide onjuist

Gst. 2022/9

Redactioneel

“Wanneer het algemeen belang dit noodzakelijk maakt, zal het kabinet, met inachtneming van de lokale autonomie en passende waarborgen, gebruik maken van de mogelijkheid een aanwijzing te geven aan de medeoverheden.” Deze passage uit het regeerakkoord van het nieuwe kabinet-Rutte IV, trekt op het eerst gezicht misschien niet meteen de aandacht, maar is toch wel van groot belang. Zij zegt iets over hoe op landelijk niveau naar de samenwerking met de decentrale overheden wordt gekeken. Iets daarvan zagen we kort geleden al onder het kabinet-Rutte III, toen staatssecretaris Broekers-Knol (J en V) en minister Ollongren (BZK) een ‘aanwijzing’ gaven aan een aantal gemeenten over de ‘verplichte’ opvang van asielzoekers. Op de laatste dag van haar ambtsperiode moest Broekers-Knol aan de Tweede Kamer toegeven niet bevoegd te zijn een dergelijke aanwijzing te geven. “Maar ja, je moet toch wat, want de nood is hoog”, zo kan haar motivering ongeveer worden samengevat. Een zorgelijke, weinig democratisch-rechtsstatelijke benadering.

Wat de zin uit het regeerakkoord precies betekent, is volkomen onduidelijk, want er is naar geldend recht geen algemene mogelijkheid om bindende aanwijzingen aan medeoverheden te geven, ook niet wanneer het algemeen belang dat noodzakelijk maakt. Maar kennelijk moet die mogelijkheid er komen, als het aan de nieuwe coalitiepartijen ligt. Die benadering staat dan wel haaks op de uitgangspunten ten aanzien van de interbestuurlijke verhoudingen zoals die tien jaar geleden werden geformuleerd bij de revitalisering van het (generieke) interbestuurlijk toezicht.

Wellicht is het een reactie op de steeds maar verdergaande bestuurlijke emancipatie van die medeoverheden, met name de gemeenten. Die nieuwe positionering, die verrassend genoeg ook door de Minister van BZK wordt omarmd, leunt sterk op een weinig duidelijke notie van ‘gelijkwaardigheid’. Het meest pregnant kwam zij onlangs nog tot uitdrukking in het rapport van de studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen met de veelzeggende titel ‘Als één overheid’. In die benadering wordt een duidelijke verdeling van bevoegdheden ingeruild voor een bestuurlijke wens om de dingen ‘samen te doen’.

In de kern schuilt ook daarin een vergaande verandering van de notie van decentralisatie. Waar het in het klassieke model zo is dat taken die te veelomvattend zijn voor gemeenten worden opgeschaald naar de provincie of naar het Rijk, lijkt de nieuwe benadering van decentralisatie te zijn dat taken die te groot zijn voor een gemeente door die gemeenten *samen* met provincie of Rijk worden gedaan. In plaats van opschaling is dus sprake van cumulatie. Dat roept vervolgens allerlei vragen op over de aansturing en regie en verantwoordelijkheid. Terecht heeft de Afdeling advisering van de Raad van State onlangs kritisch gereageerd op de ‘nieuwe overlegstructuren’ die die gezamenlijke problemen zouden moeten aanpakken.¹

Zowel de centrale als de decentrale overheden zouden moeten beseffen dat ze niet zonder meer ‘overal over gaan’. Er ligt hier een dankbare taak voor de nieuwe Minister van BZK om heldere lijnen uit te zetten en dit ingewikkelde vraagstuk verder te ontrafelen, juist met het oog op de grote opgaven van deze tijd.

¹ Afdeling advisering Raad van State, advies bij de concept-Klimaatnota 2021, paragraaf 3.